

Undervisningsplaner

Stadil-Vedersø Friskole tilbyder undervisning inden for følgende fagrække, der er nærmere beskrevet i det efterfølgende.

Der arbejdes i alle skolens fag ud fra Undervisningsministeriets "Fælles Mål" for de enkelte fag og ud fra skolens værdier. www.uvm.dk

Humanistiske fag

Dansk på 1. - 8. klassetrin

Engelsk på 1. - 8. klassetrin

Fortælling på 0. - 8. klassetrin (omfatter fagområder fra fagene dansk, historie, kristendomskundskab, musik og billedkunst)

Natur fag

Matematik på 1. - 8. klassetrin

Natur/teknik på 3. - 6. klassetrin

Fysik/kemi på 7. - 8. klassetrin

Praktisk/musiske fag

Idræt på 0. - 8. klassetrin

Kreativ på 1. - 8. klassetrin (omfatter fagene: Billedkunst, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab)

Sang/Musik på 1. - 8. klassetrin

Obligatoriske emner

Færdselslære varetages af dansklæreren

Uddannelses- og erhvervsorientering varetages af dansklæreren.

Sundheds- og seksualundervisning samt familiekundskab er knyttet til natur/teknik.

Dansk

Formål

Formålet med undervisningen i dansk er at oplive, udvikle og fremme elevernes forståelse for sproget, som det væsentligste middel til at knytte os sammen i forskellige personlige, kulturelle, historiske og politisk/socialt fællesskaber. Sproget er en væsentlig udtryksform, når vi vil beskrive såvel den åndelige/poetiske som den materielle/historiske virkelighed i os og omkring os. Undervisningen skal tale til elevernes lyst, fantasi og engagement, så de finder glæde ved at udtrykke sig sprogligt. Den skal give dem mod og evne til at formulere sig om deres liv, drømme og anelser i samtale og fortælling. Endvidere gennem lytning, læsning, iagttagelse og skriftlig formulering at give dem redskaber til analyse, kontakt og kommunikation samt forsøge at klargøre menneskelivets grundvilkår i et alsidigt og nuanceret sprogligt samspil med andre. Undervisningen i dansk omfatter både fiktion og fakta, det fortryllende, det fantastiske, mystiske, mytiske, eventyrlige, det socialrealistiske og det faktuelle for dermed at klargøre for eleverne, hvor mangfoldigt og omfattende menneskelivet og verden er. Undervisningen skal gennem oplevelse og læsning af fortidens og vor egen tids litteratur styrke elevernes forståelse af sig selv som en del af en dansk og international sammenhæng. Danskundervisningen skal bygge på æstetisk, etisk og historisk forståelse. Derfor har undervisningen endvidere til formål at medvirke til elevernes personlighedsudvikling ved at pege på vekselvirkningen mellem sprog og virkelighed og mellem individ og fællesskab. Undervisningen skal give eleverne adgang til det nordiske sprog- og kulturfællesskab.

Slutmål dansk efter 9. klassetrin

Slutmål i dansk – Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
- bruge kropssprog, og stemme i en form, der passer til situationen
- bruge hjælpemidler til støtte for mundtlig fremstilling, fx tavle og overheadprojektor
- lytte aktivt og analytisk både i samtale, fortælling og ved længere mundtlig fremstilling
- lytte til norsk og svensk med forståelse.

Slutmål i dansk – Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse
- bruge forskellige læsemåder, der er afpasset læseformål, genre og medie
- fastholde det væsentlige af det læste i mundtlig og skriftlig form
- forholde sig åbent og analytisk til tekster fra forskelligartede medier
- opnå og vise indsigt i forskelligartede teksters og teksttypers egenart og virkemidler
- forstå og bruge forskellige trykte og elektroniske kildetyper (tekster, billeder og lyd) målrettet og kritisk, herunder at udvælge, bearbejde og sammenfatte det væsentlige i teksten i forhold til læseformål
- læse norske og svenske tekster med forståelse.

Slutmål i dansk – Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skrive forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
- styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst
- anvende og forholde sig til korrekt sprog, retstavning og tegnsætning i egne og andres tekster
- anvende layout så tekst og billeder understøtter kommunikationen
- skrive en læselig, personlig, rytmisk håndskrift med passende hastighed og skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik
- indgå i dialog om egne og andres skriftlige fremstillinger
- bruge informationsteknologi til at organisere, tydeliggøre og præsentere information til en bestemt målgruppe
- fastholde det væsentlige af det, de læser, hører og ser.

Slutmål i dansk – Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for sproget som handlemulighed og anvende det i en form, der passer til situationen
- tilegne sig kundskaber om sprog og sprogbrug, bevidsthed og viden om sprogformer, om sproglig stil og korrekthed samt om sprogets virkemidler, funktion og opbygning
- have indsigt i sprog, teksters og forskelligartede mediers æstetik og gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation

- tilegne sig kundskaber om dansk litterær og kulturel tradition og udvikling
  - gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i tekster og andre udtryksformer
  - fortolke, vurdere og perspektivere ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur samt sagprosa og andre udtryksformer på baggrund af såvel umiddelbar oplevelse som analytisk fordybelse
  - gøre rede for litterære genrer, fremstillingsformer, fortælleteknikker og virkemidler og anvende dem i en form, der passer til situationen
  - tilegne sig kundskaber om trykte og elektroniske medier, billedkunst, film og drama og udtryksformernes sprog og æstetik
  - anvende informationsteknologi til lyd- og billedforløb i fiktive og ikke-fiktive udtryksformer og multimedier i en form, der passer til situationen
  - søge forskellig slags information og anvende den bevidst i en passende form.
- De obligatoriske emner Færdselslære og Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering søges varetaget i dansktimerne på alle klassetrin. Undervisningen følger formål og slutmål, der er fastsat for folkeskolen i Fælles Mål.

Delmål dansk Efter 3. klassetrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse
- fortælle, hvad de er optaget af, og udtrykke sig i genrer som referat, fortælling, oplæsning og drama
- tale med om kropssprog og stemme som udtryksmiddel
- bruge hjælpemidler, når de fortæller og dramatiserer
- lytte aktivt.

Det skrevne sprog - læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse ukendte, lette og alderssvarende tekster uden hjælp - både fag- og skønlitteratur
- vise et sikkert kendskab til bogstavernes form, lyd og kombinationer
- bruge forskellige elementære læsestrategier
- læse forberedte tekststykker op, herunder eventyr, sagn, rim og remser
- lytte til andres oplæsning af tekster, herunder sagn, myter og salmer
- udtrykke deres egen forståelse af tekster
- gengive tekster i dramatisk form
- læse med forståelse og genfortælle handlingen i en tekst.

Det skrevne sprog - skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skrive i enkle fiktive genrer som historie og eventyr
- skrive enkle tekster om egne oplevelser samt skrive ud fra fantasi, billeder og læste tekster
- skrive berettende
- skrive kronologisk
- stave til lydrette og hyppige ord i egne tekster
- navngive dokument, bruge overskrift og skrive brødtekst
- skrive de små og store trykbogstaver i håndskrift

- skrive på computer
- lytte til andres tekster og læse egne tekster op i mindre grupper
- forholde sig skriftligt ved at tegne og skrive logbog og beskeder.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge sproget som middel til konfliktløsning, underholdning og formidling af viden og være opmærksomme på sprogets historisk/poetiske funktion
- tale med om samspillet mellem sprog, genre, indhold og situation
- være opmærksomme på sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i deres egne og andres tekster
- kende enkle sproglige virkemidler
- vide at sprog er opbygget af ord og sætninger, og at der er forskellige ordklasser
- vide at der er forskel på det talte og det skrevne sprog
- vide at tekster fra gamle dage kan være forskellige fra vores tids tekster
- forstå at tekster og andre udtryksformer kan udtrykke holdninger og værdier
- samtale om tekster og andre udtryksformer ud fra deres umiddelbare oplevelse og forståelse
- kende forskellen mellem fiktion og ikke-fiktion
- tale med om hovedindhold, tid, sted og handling i tekster og andre udtryksformer
- udtrykke sig i enkle produktioner med billeder, lyd og tekst samt i dramatisk form
- finde information i forskellige medier.

Delmål dansk

Efter 6. klassesettrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge talesproget forståeligt og klart i fortælling samt samtale, samarbejde, diskussion, fremlæggelse og fremførelse
- udtrykke sig mundtligt i genrer som referat, kommentar, argumentation, debat, information, fortælling, oplæsning, interview, forespørgsel og drama og oplyse om fagligt stof
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i sammenhængende mundtlig form
- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre
- bruge hjælpemidler, der støtter kommunikationen, bl.a. stikord og plancher
- lytte aktivt til bl.a. eventyr, sagn og myter, sange og salmer og følge op med analytiske og vurderende spørgsmål
- fungere som mødeleder, der styrer og konkluderer i en mindre forsamling
- forstå lette norske og svenske tekster og andre udtryksformer og kende til nogle ligheder og forskelle mellem nabosprogene.

Det skrevne sprog - læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse sikkert og med passende hastighed i både skønlitterær og faglig læsning
- bruge forskellige læsemåder - oversigtslæse, punktlæse og nærlæse
- fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af understregning, referat og resumé
- læse op og gengive egne og andres tekster i dramatisk form
- læse lette norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog - skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skrive i fiktive og ikke-fiktive genrer
- skrive sammenhængende om oplevelser, erfaring, fantasi, viden og følelser
- skrive refererende, beskrivende, berettende, kommenterende og argumenterende
- indsamle stof og disponere et indhold samt skrive fra idé til færdig tekst
- bruge substantiver, verber, adjektiver og pronominer i korrekt bøjningsform i egne tekster og bruge regler for sammensætninger
- bruge ordbogens opslagsdel samt stavekontrol og autokorrektur på computer
- bruge nyt afsnit, sætte punktum, spørgsmålstejn og komma samt markere replikker i egne tekster
- bruge illustrerende billeder i egne tekster
- skrive en sammenbundet, letlæselig brugsskrift med passende hastighed
- skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik
- give respons på andres tekster og modtage respons på egne tekster efter vejledning
- bruge skrivning bevidst som hjælpemiddel i andre sammenhænge som logbog, hurtigskrivning og notater.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge sproget som middel til konfliktløsning, overtalelse, underholdning, argumentation, formidling af viden og have viden om sprogets poetiske funktion
- udtrykke viden om samspillet mellem sprog, genre, indhold og situation
- vise indsigt i sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i deres egne og andres tekster
- kende betydningen af sproglige virkemidler
- skelne mellem hel- og ledsætninger, kende de vigtigste sætningsled og have viden om forskellige ordklasser og deres funktion i sproget
- kende forskelle og ligheder mellem det talte og det skrevne sprog
- kende til litteraturens foranderlighed gennem tiderne
- finde udtryk for værdier både i andres udsagn og i tekster og andre udtryksformer
- fortolke, perspektivere og forholde sig til tekster samt andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse og begyndende analytisk forståelse i samspil med andre
- kende forskellige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion
- gøre rede for genre, hovedindhold, kommunikation, komposition, fortælleforhold, fremstillingsform og temaer i tekster og andre udtryksformer i samspil med andre
- udtrykke sig i drama, billeder, lyd og tekst i forskelligartede produktioner
- søge information på forskellige måder samt forholde sig til resultaterne.

Delmål

Efter 9. klassetrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge talesproget forståeligt, klart og varieret i samtale, samarbejde og diskussion
- vælge den mundtlige genre, der passer bedst til situationen
- fremlægge og formidle stof med indsigt i, hvilken form der passer til situationen, og hvilke hjælpemidler der bedst støtter hensigten
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form

- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og kommunikationssituation
- bruge hjælpemidler, der støtter kommunikationen, og gøre sig fri af manuskript
- lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling
- fungere som mødeleder, der styrer og konkluderer
- forstå norsk og svensk i store træk og have kendskab til ligheder og forskelle mellem nabosprogene.

Det skrevne sprog - læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- læse sikkert og med passende hastighed i både skønlitterær og faglig læsning
- benytte varierende læsemåder afpasset efter formålet, oversigtslæse, punktlæse og nærlæse
- fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af understregning, mindmap, referat, resumé og notater
- læse op og gengive egne og andres tekster i fortolkende og dramatisk form
- læse norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog - skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge den fiktive eller ikke-fiktive genre, der passer bedst til skriveformålet
- skrive sammenhængende, klart, bevidst reflekterende og forståeligt om fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en form, der passer til situationen
- skrive refererende, beskrivende, berettende, kommenterende, argumenterende og reflekterende.
- indsamle stof og disponere et indhold på en måde, der fremmer hensigten med kommunikationen og styrer skriveprocessen fra idé til færdig tekst
- forholde sig til formel sproglig korrekthed i egne og andres tekster
- bruge regler for sammensætninger og afledninger i egne og andres tekster
- bruge ordbogens opslagsdel og indholdsdel og bruge stavekontrol og autokorrektur på computer
- bruge nyt afsnit, sætte tegn og markere replikker i egne tekster
- anvende layout og bruge billeder i deres egne tekster
- skrive en læselig brugsskrift med passende hastighed
- skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik
- give respons på andres tekster og modtage respons på egne tekster

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge og gøre rede for sproget som middel til konfliktløsning, overtalelse, underholdning, argumentation, manipulation, formidling af viden samt sprogets poetiske funktion
- gøre rede for samspillet mellem sprog, tekst, genre, indhold og situation
- forholde sig analytisk og vurderende til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed
- gøre rede for betydningen af sproglige virkemidler og bruge dem
- kende forskellige sætningstyper og sætningsled samt ordklasserne og deres funktion i sproget. Kende til sprogets udvikling og mangfoldighed.
- anvende viden om litteraturens foranderlighed gennem tiderne
- vurdere og perspektivere værdier og værdiforestillinger i andres udsagn samt i tekster og andre udtryksformer fra forskellige tider
- fortolke, vurdere og perspektivere tekster og andre udtryksformer
- kende forskellige genrer og deres blandingsformer inden for fiktion og ikke-fiktion

- gøre rede for genre, kommunikation, komposition, fortælleforhold, fremstillingsform, tema og motiv, sprog og stil samt meningen i tekster m.v.
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i såvel enkle som mere komplekse produktioner i en form, der passer til situationen, samt i dramatisk form
- søge information på en hensigtsmæssig måde i forskellige medier

Udviklingen i danskundervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

1. forløb: 1. - 3.klassetrin

Hver enkelt elev arbejder med sit sprog i mange forskellige situationer: ved at tale, ved at fremvise, ved at lytte til hinanden, ved at læse og skrive samt ved at udforske sproget, bl.a. gennem leg, sang og eksperimenter.

Hovedvægten lægges på arbejdet med de elementære læse-, skrive- og stavefærdigheder.

2. forløb: 4. - 6. klassetrin

Hovedvægten lægges på elevernes arbejde med begreber og praktiske færdigheder gennem oplevelse, udforskning og erfaring, ligesom de danskfaglige dimensioners indbyrdes sammenhænge er grundlaget for undervisningen.

De elementære læse-, skrive- og stave- færdigheder konsolideres og automatiseres.

3. forløb: 7. - 9. Klassetrin

Bearbejdelsen af oplevelser og erfaringer støttes i stigende grad af analytisk virksomhed. De danskfaglige dimensioner integreres videst muligt.

I skolens begynderundervisning afviger progressionen fra folkeskolens, idet skolen lægger megen vægt på den elementære undervisning i skrivning, læsning og retskrivning kombineret med en fortællende undervisning, der især dækker området folkeeventyr, sagn, myter samt rim og remser.

Skolen regner således 3. klasse for at være afslutningen på 1. danskforløb.

Med denne afvigelse vil skolen i øvrigt i vidt omfang kunne henvise til „udviklingen i undervisningen“, som denne er beskrevet i Fælles Mål for folkeskolen.

Elevernes alsidige personlige udvikling

I Danskfaget arbejdes bevidst med at styrke denne udvikling gennem anvendelse af det overordnede læringssyn, der er beskrevet i skolens formål.

Derudover bidrager faget gennem det faktum, at dansklæreren altid vil være klasselærer eller en del af klasselærerteamet for den enkelte klasse.

Eleverne inddrages efter modenhed i en række beslutninger om såvel arbejdstemaer som undervisningsformer, mål for udflugter og ekskursioner m.v..

Undervisningsformerne understøtter det centrale syn på en udvikling fra lærerstyring til deltagerstyring henover skoleårene.

Skolen har et tæt, formålsbestemt samarbejde mellem skole og hjem. Dette kommer til udtryk gennem en række fællesarrangementer i løbet af året, hvor forældre og elever i samarbejde med de involverede lærere træffer beslutninger om arrangementer m.v.

På Stadil-Vedersø Friskole anses det for væsentligt, at eleverne i løbet af skoletiden modtager mange og forskelligartede oplevelser. Skolen prioriterer således en aktiv praksis med ekskursioner, emneuger og lejrskoler gennem hele skoleforløbet.

Disse aktiviteter forberedes primært som led i danskundervisningen.

Skolens undervisningsplan er i øvrigt tilrettelagt, så eleverne vil møde faglige og personlige udfordringer af vidt forskellig art. Det er en del af skolens læringssyn, at undervisningen i bred forstand skal stille krav til menneskets mange forskellige intelligenser. Håndens og åndens arbejde forudsættes lige vigtige.

Skolen har en fuld dækkende bestand af undervisningsmidler, som ikke mindst kommer danskfaget til gode. Vi kan trække på et godt skolebibliotek med en god børnebogssamling, og der er næsten altid adgang til skolens computere med internetadgang.

Skolen vil arbejde grundigt med anti-mobning, som skal være en del af skolens undervisningsmiljøplan. Anti-mobning forudsætter en løbende aktiv indsats fra lærere og elever, og denne del af elevernes alsidige udvikling indgår også i danskfaget, hvor der arbejdes med mange af elementerne i den sproglige opmærksomhed.

Det er skolens opfattelse, at oplæringen i brugen af det danske sprog på alle planer er helt centralt, når skolen skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre.

Engelsk:

Formål

Formålet med undervisningen i engelsk er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de kan forstå talt og skrevet engelsk og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes bevidsthed om engelsk sprog og sprogbrug samt sprogtilegnelse.

Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, indsigt og samarbejde samt styrke elevernes aktive medvirken. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres videre udvikling.

Undervisningen skal give eleverne indsigt i kultur- og samfundsforhold i engelsktalende lande og derved styrke deres internationale forståelse og forståelse af egen kultur.

Slutmål engelsk efter 9. klassetrin

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå talt engelsk om kendte og ukendte emner fra dagligdagen
- forstå hovedindholdet af lyd- og billedmedier, hvor forskellige regionale og sociale sproglige varianter forekommer, når emnerne er genkendelige
- deltage i samtaler mellem flere indfødte sprogbrugere
- deltage uforberedt i samtaler om kendte emner
- gengive informationer og oplevelser
- redegøre for erfaringer og viden og udtrykke følelser og holdninger i forbindelse med samtaler, debatter og fremlæggelser
- læse, forstå og referere hovedindholdet af forskellige typer af tekster inden for genkendelige emner
- søge og udnytte informationer fra forskellige medier og informationskilder inden for genkendelige emner
- udtrykke oplevelser, følelser og viden i en sammenhængende, skriftlig form
- afpasse en skreven tekst i forhold til modtageren, når der er tale om teksttyper fra dagligdagen.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig hensigtsmæssigt inden for gængse, sociale omgangsformer
- udtrykke sig uformelt, mundtligt og skriftligt
- afpasse udtryksformen efter modtager, situation og teksttype
- anvende grundlæggende viden om teksters opbygning og sammenhæng inden for almindeligt forekommende teksttyper
- anvende et tilstrækkeligt og forholdsvist præcist ordforråd inden for gængse emneområder
- anvende synonymer eller omskrivninger, når ordforrådet ikke er tilstrækkeligt
- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk, således at kommunikationen lykkes
- udtale engelsk forståeligt, herunder med en udtale og intonation, der ligner britisk
- anvende viden om centrale grammatiske områder, når fokus er på den sproglige form
- anvende retstavning og tegnsætning så præcist, at meningen i en tekst bliver tilstrækkelig tydelig.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udnytte mange af de muligheder, der er for at anvende engelsk uden for skolen
- anvende strategier i forbindelse med kommunikation, først og fremmest omskrivning, overbegreber og synonymer
- vælge lyttestrategier i forhold til en given situation
- abstrahere fra en udtale, der adskiller sig fra den vante
- vælge læsemåde i forhold til teksttype og situation
- anvende forskellige læsestrategier
- udnytte it og mediers muligheder til informationssøgning og kommunikation
- anvende ordbøger, grammatiske oversigter og stavekontrol hensigtsmæssigt
- anvende viden om skriveprocessens faser
- skrive fra idé til færdig tekst, herunder at indsamle stof og disponere et indhold
- vælge arbejdsform i forhold til den foreliggende aktivitet eller opgave
- understøtte et sprogligt udtryk med praktisk-musiske udtryksformer.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om levevilkår, værdier og normer i engelsktalende lande i arbejdet med skønlitteratur, sagprosa og medier
- perspektivere tekster til egen kultur og til forhold i engelsktalende lande
- vurdere forskellige kilders troværdighed, herunder informationer fra elektroniske medier
- anvende engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel i og uden for skolen.

Delmål engelsk efter 3. klassetrin

Børnene skal i fortællinger, musik, sproglege, rim og remser præsenteres for sproget i funktion, for derigennem at nærme sig en genkendelse af sprogets små ord og først og fremmest sprogets melodi.

Delmål engelsk efter 6. klassetrin

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- Lytte og forstå, imitere, svare på enkle spørgsmål og handle i dagligdags situationer på baggrund af kommunikation. Opøves i dramalege, dukketeater og små ekstemporalspil
- Stille spørgsmål og diskutere såvel korte skriftlige- som mundtlige oplæg
- De skal tillige stifte bekendtskab med sproget formidlet gennem forskellige medier som TV, film, internet og bøger af passende sværhedsgrad
- Arbejdet med at etablere e-mail kontakter til en udenlandsk og en engelsk venskabsklasse påbegyndes. Herigennem opøves evnen til at udtrykke sig skriftligt samtidig med en kulturel bevidsthed begynder at tage form

Delmål engelsk efter 9. klassetrin

- Forstå talt engelsk om kendte og ukendte emner fra dagligdagen
- Forstå hovedindholdet af lyd- og billedmedier, hvor forskellige sociale og regionale sproglige varianter forekommer, når emnerne er genkendelige
- Følge med i og deltage i en samtale mellem flere indfødte sprogbrugere
- Deltage uforberedt i samtaler om kendte emner
- Fremlægge et forberedt stofområde selvstændigt og sammen med andre
- Redegøre for erfaringer, følelser, holdninger og viden i forbindelse med samtaler og debatter om almindeligt kendte emner
- Læse, forstå og referere hovedindholdet af skrevne tekster i dagligdags sprog inden for mange forskellige genrer og inden for genkendelige emner og problemstillinger
- Uddrage og anvende informationer fra forskellige medier og informationskilder inden for genkendelige emner og problemstillinger
- Udtrykke oplevelser, følelser og viden i en sammenhængende, skriftlig form
- Afpasse en skreven tekst i forhold til modtageren, når der er tale om teksttyper fra dagligdagen
- Udtrykke sig hensigtsmæssigt inden for almindeligt forekommende sociale omgangsformer
- Udtrykke sig uformelt mundtligt og skriftligt i en afpasse stilen efter modtager, situation og teksttype
- Anvende en basisviden om gængse teksters opbygning
- Anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd inden for gængse emneområder
- Anvende synonymmer eller omskrivninger
- Anvende en grundlæggende viden om faste vendinger og kulturbundne udtryk inden for områder, der kan føre til misforståelser
- Have en udtale, der ligner britisk sprogtone
- Anvende viden om centrale grammatiske områder, især ordklasser, ordstilling, verbernes former og funktioner, når fokus er på den sproglige form
- Anvende retstavning og tegnsætning så præcist, at meningen bliver tilstrækkelig tydelig
- Udnytte de muligheder, der er for at opsøge og bruge engelsk uden for skolen
- Anvende, omskrive og bruge overbegreber, synonymmer

- Lade kropssprog og mimik understøtte utilstrækkelig mundtlig kommunikation
- Kunne lytte aktivt
- Abstrahere fra en udtale, der adskiller sig fra den vante
- Læse for at få oplevelse og information eller for at tilegne sig stof
- Anvende skimming og skanning, når store tekstmængder skal overskues, eller der søges efter information
- Udnytte computerens muligheder i forbindelse med informationsøgning og kommunikation
- Anvende ordbøger, grammatiske oversigter og bruge stavetkontrol hensigtsmæssigt
- Anvende og udnytte viden om skriveprocessens faser
- Gennemføre en aktivitet alene og sammen med andre
- Have basisviden om værdier og normer i engelsktalende lande med baggrund i
- Arbejdet med skønlitteratur, sagprosa, musiktekster, blade, film, tv og internettet
- Perspektivere tekster til egen kultur og til forhold i engelsktalende lande inden for emner som skole, livsstil, forbrug, fritids- og arbejdsliv og aktuelle politiske problemstillinger
- Benytte informationer fra engelsksprogede kilder i et vist omfang
- Belyse en sag fra flere sider i forbindelse med fremlæggelse af et emne eller i en debat
- Anvende engelsk som fælles kommunikationsform i mødet med udlændinge, på rejse og ved brug af e-mail

Udviklingen i engelskundervisningen

I forlængelse af skolens beskrevne læringssyn, ser vi på sprogundervisning i almindelighed som en kommunikativ handling. Det er vigtigt at de kommunikative aktiviteter veksler mellem at fokusere på indhold og på form.

Undervisningen består af aktiviteter som:

- Fremmer den kreative sprogbrug ved at sætte gang i bl.a. hypotesedannelser og hypoteseafprøvninger
- Arbejder med sofistikering af sproget
- Fremmer den nødvendige automatisering
- Anvender disse aktiviteter i såvel mundtlig som skriftlig form
- Arbejder frem mod mere elevautonomi og læringsstrategier

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

1. forløb: 1. - 3.klassetrin

Eleverne hører sproget en udvidelse af den begyndende sproglige bevidsthed, der generelt opøves i alle skolens fag og forløb. De prøver i det små at tale, lytte til hinanden, prøve sproget af i leg, sang og eksperimenter. Der arbejdes med sproghandlinger

2. forløb: 4. - 6. klassetrin

Hovedvægten lægges på elevernes arbejde med begreber og praktiske færdigheder gennem oplevelse, udforskning og erfaring, ligesom de engelskfaglige dimensioners indbyrdes sammenhænge er grundlaget for undervisningen.

Der inddrages dramalege, dukketeater og små ekstemporalspil. De elementære læse-, skrive- og stave- færdigheder påbegyndes og bevidstgøres. Blandt andet gennem etablering og udbygning af kontakt til skoleklasser i såvel et engelsk- som et ikke engelsktalende land.

3. forløb: 7. - 9. Klassesettrin

Bearbejdelsen af oplevelser og erfaringer støttes i stigende grad af analytisk virksomhed, sproglig udfoldelse og kontakt med jævnaldrende i andre lande.

Åbenhed og nysgerrighed overfor det anderledes er centrale drivkræfter i indlæringen.

De generelle sprogfaglige dimensioner integreres videst muligt.

Herudover vil skolen vil i vidt omfang kunne henvise til „udviklingen i undervisningen“, som denne er beskrevet i Fælles Mål for folkeskolen.

Elevernes alsidige personlige udvikling

Engelskfaget bidrager specielt til denne gennem det faktum, at selve det at tilegne sig et fremmedsprog, er en væsentlig faktor i udvikling af personlig, kulturel og folkelig bevidsthed.

Sprogfagene i almindelighed og engelskfaget i særdeleshed er centrale i skolens formålsbestemte opgave med at være bindeled mellem barnets lille lokale verden, det store nationale- og det endnu større internationale samfund.

Efter elevernes modenhed inddrages de i en række erkendelser af egen kulturs kontingens.

Dette søges bragt i diskussion i samarbejdet med skole og hjem, hvorved søges opøvet nysgerrighed for- i stedet for afvisning af det anderledes, det umiddelbart fremmede..

Skolen har en dækkende bestand af undervisningsmidler, som ikke mindst kommer engelskfaget til gode. Vi kan trække på skolens computere med internetadgang, og en samling af engelsksproget litteratur til alle alderstrin.

Eleverne lærer af egen erfaring, hvorledes et aktivt fremmedsprog kan være nøglen til indsigt og mange forskelligartede oplevelser af høj kvalitet.

Mødet med fremmede, at få sat navn på enkeltpersoner i stedet for grupperingens de andre og det deraf følgende personlige engagement, er alt sammen medvirkende til at opfylde den del af skolens målsætning, der retter sig mod et folkeligt fællesskab.

Det er skolens opfattelse, at oplæringen i brugen af fremmedsprog på alle planer er helt centralt, når skolen skal forberede eleverne til at leve i en globaliseret verden med frihed og folkestyre.

Matematik:

Formål

Skolens formål med faget matematik følger beskrivelsen af formål i folkeskolens Fælles Mål

Slutmål efter 9. klasse

Skolens slutmål med faget matematik følger beskrivelsen af slutmål i folkeskolens Fælles Mål

Delmål

Skolens delmål med faget matematik følger beskrivelsen af trinmål i folkeskolens Fælles Mål på de enkelte klassesettrin.

Fagets Udvikling

Fagets udvikling følger beskrivelsen af formål i folkeskolens Fælles Mål på de enkelte klassesettrin

Elevernes alsidige personlige udvikling

Denne udvikling styrkes bevidst i faget, gennem tilegnelsen af matematik som naturvidenskabeligt sprog, og den indsigt og forståelsesforøgelse, der følger heraf. Arbejdsmetoder, personlige udfordringer og samarbejdsformer, organiseres i overensstemmelse med skolen værdi- og idegrundlag.

Praktisk/musiske fag:

Idræt 0 - 9. klassetrin

Kreativ 1.- 8. klassetrin (omfatter fagene billedkunst, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab)

Sang/Musik 1. - 5. klassetrin

Formål

Skolens formål med de praktisk/musiske fag er at give grobund for, at eleverne udvikler praktisk/håndværksmæssige, kunstnerisk/æstetiske, kropslige/følelsesmæssige kompetencer i eksperimenterende, skabende og reproducerende forløb hvor deres sanser og hånddelag sættes i praksisnært samspil med deres kognitive og sociale kompetencer.

Eleverne skal have mulighed for at opleve glæde og lyst i arbejdet med at tilegne sig kundskaber og færdigheder i arbejdet i disse fag.

De skal præsenteres for udfordringer, oplevelser, det ukendte, det hjemlige og det særlige i en undervisning, der til stadighed søger grænser af med udgangspunkt i det kendte.

Slutmål efter 9. klasse

Eleverne skal ved afslutningen af 9. klasse, have haft rig mulighed gennem de praktisk/musiske fag at tilegne sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at: Med kroppen og sanserne som udgangspunkt at kunne agere i såvel fysisk / emotionelle, som i kognitiv / håndværksmæssige udtryk i samværet om leg, sport, musik, kunst, håndværk, materialer, kulturteknikker og krop og sundhed.

Eleverne skal kunne vurdere, analysere og forholde sig kritisk/konstruktiv til æstetiske udtryk, håndværksmæssig kvalitet og form og design, samt selv indgå i processer med at skabe sådanne udtryk.

Eleverne skal have undervisning, der giver dem mulighed for at udvikle egne evner efter lyst og talent og samtidig bydes mulighed for, at de opnåede færdigheder kan indgå i skolens fællesskab.

Delmål

Skolens delmål i de nævnte fag og områder følger beskrivelsen af trinmål i folkeskolens Fælles Mål på de enkelte klassetrin.

Fagenes Udvikling

- Fagenes udvikling planlægges ud fra skolens overordnede tænkning om barnets udvikling.
- Børnene undervises i en proces, som går fra lærerstyring til elevstyring henover skoleforløbet.
- Fagene arbejder med udgangspunkt i børnenes motorik og evne i forløb, hvor børnenes muligheder for at indgå i og kombinere kendte processer til kreative forløb til stadighed udvikles.
- Bevidsthed om krop og sundhed, kultur og natur, stoffer og materialer æstetik og formgivning indgår i hele forløbet på det højeste mulige niveau, som en stadig udfordring til såvel barnet som gruppe.

- Undervisningen tager sit udgangspunkt, der hvor børnene er, og må til stadighed søge at etablere alderssvarende forløb som er fornøjelige, lærerige, udfordrende, genkendelige, involverende og engagerende.

Elevernes alsidige personlige udvikling

Disse fag indgår med deres musiske og kreative processer i alle skolens aktiviteter, og er at genfinde i alle skolens fag.

De er derfor centrale i skolens bestræbelser for at give grobund for elevernes alsidige personlige udvikling.

De anses for grundæggende for den måde, hvorpå eleverne møder udfordringer, besøgende og verden omkring sig i alle skolens aktiviteter.

De skal her lære at være holdspillere og at kunne træffe egne beslutninger, at være aktivt tilstede i nuet, og kunne holde sig i baggrunden for at andre kan komme til, at kunne vælge materialer ud fra krav til funktionalitet, at kunne forholde sig åben til det ukendte og det fremmede, og at erkende at der findes mange forskellige løsninger og veje i de fælles udfordringer.

